

ΣΤΙΓΜΑΙ ΑΝΙΑΣ

Δ. ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΦΡΕΝΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.

ΜΕΧΡΙ τινός είχαν τήν
 ἀπλότητα νά πιστεύω
 ὅτι ἡ ἡμετέρα κοινωνία χα-
 ρακτηριζομένη ἐπὶ μαρξισμῷ
 καὶ λειψυχδρία μᾶλλον, καί-
 τοι γόνιμος εἰς βουλευτάς,
 τμηματάρχας καὶ χρηματι-
 στάς ὁμογενεῖς, πολλῶ ἤτ-
 τον δὲν εἶχε νά ἐπιδείξῃ συγ-
 χρόνους ἐπιφανεῖς ἄνδρας,
 ἐξ ἐκείνων περὶ ὧν, ζώντων
 ἔτι, ἡ ἱστορία σπεύδει νά
 περισυλλέξῃ μετ' εἰδωλολα-
 τρικῆς προσηλώσεως πᾶσαν
 λεπτομέρειαν τοῦ δημοσίου ἢ
 ἰδιωτικοῦ αὐτῶν βίου, ὅπως
 διασώσῃ τῆς λήθης καὶ τὰς
 τελευταίας γραμμὰς τῆς ὅ-
 λης αὐτῶν εἰκόνας, ὑπὸ τὴν
 ὁποῖαν ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς
 μεγάλης κοινωνικῆς ἢ πολιτικῆς σκη-
 νῆς. Ἄλλ' ἐσχάτως, πρὸς πείσμα
 τῶν ἀπαισιοδόξων, πρὸς τιμὴν
 τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ εἰς
 ἐκπληξιν καὶ αὐτῶν ἀκόμη
 τῶν ζώντων βιογραφουμένων,
 αὐτοσχέδιοι βιογράφοι, ἀναφύ-
 εντες περιέργως, ὡς οἱ ἀμανῖται ἢ
 οἱ κοχλῖαι μετὰ τὸν ὑετόν,
 προσέβησαν εἰς σπου-

Θ Α.

δαίαν ἀληθῶς ἀνακάλυψιν, ἐφ' ἣ ἔθνικῆ ὀφείλεται αὐτοῖς εὐγνωμοσύνη. Ἐνεκάλυψαν τοῦτέστι τελευταῖον οὐχὶ ἓνα ἢ δύο, ἀλλὰ λόγον ὁλόκληρον συγχρόνων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οὓς ἀμιλλῶνται νὰ παρὰ δόσωσι, ζῶντας ἔτι, εἰς τὴν ἀποθέωσιν τοῦ παρόντος καὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τοῦ μέλλοντος! Ἡ ἀνακάλυψις ἐστὶν ἀληθῶς παρήγορος, καθόσον κοινὴ ἐπεκράτει πεποιθήσις ὅτι ἡ κοινωνία ἡμῶν, διεπομένη ὑπὸ τοῦ σκεπτικισμοῦ, τῆς δυσπιστίας καὶ τοῦ μικρολόγου ἐγωῖσμοῦ, ἠδύνατο νὰ ὀξύνῃ μόνον τὴν γελοιογραφικὴν γραφίδα τοῦ «Ἀσμοδαίου» καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ τοὺς σατυρικοὺς ποιητὰς πλείοτερον, ἢ τοὺς ἐθνουσιώδεις βιογράφους. Ἐποχὴ Γιουβενάλῃ μάλλον ἢ Πλουτάρχου, δεομένη ἐγχειρίσεως πρὸς καυτηρίας τῆς σήψεως καὶ τῆς σαπρίας, εἰς ἣν κυλιέται ἡ νεωτέρα γενεά, ἢ δαφνῶν, διὰ τὰ μέτωπα ἀγνώστων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν. Ἄλλ' ἀφοῦ αἱ βιογραφίαι εἰσὶν ἀπὸ τινος χρόνου εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τοῦ τύπου, νομίζω ὅτι ἐκπληρῶ καθήκον πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ Ἔθνος, βιογραφῶν ἓνα τῶν παρ' ἡμῖν ἀφανῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὃν φοβοῦμαι μὴ παρέλθῃ ἐν σιγῇ ἀβιογράφητον ἢ ἀκάθεκτος σπουδῇ τῶν βιογράφων. Ἀλλὰ τὸν ἥρωά μου, ὃν πρόκειται νὰ γνωρίσω εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον, θέλω ἀναζητήσῃ οὐχὶ ἀναρριχώμενος τὰς ὑψηλοτέρας καὶ ἐπιφανεστέρας κοινωνικὰς κορυφάς, ἀλλὰ τοῦναντίον κατερχόμενος εἰς τὰς τελευταίας βαθμίδας τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος, ἐν αὐτῇ τῇ κοινωνικῇ ὑποστάθμῃ. Καὶ ἀφοῦ ἄλλοι βιογραφοῦσι τὰς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ ἐπιφαινομένας ἐπισήμους ἀσημότητας, ἐγὼ ἀντίξους αὐτῶν, θέλω καταστήσῃ φανεράς εἰς τὸ κοινὸν τὰς ἀσήμους ἐπισημότητας παρ' ἡμῖν, ἃς ἀντιπαρέρχεται ἀπαρρητήτους ἢ πρόληψις, ἢ ἐπιπολαιότης καὶ ἡ συνθηματικὴ μωρία τοῦ κόσμου. Ἄλλως τε θ' ἀκολουθήσω καὶ γὰρ τὴν αὐτὴν ὀξύμωρον μέθοδον, ἥτις εἰσάγεται ὁσημέραι ἐπὶ πάντων ἐν τῷ ὀλίβῳ καὶ προτύπῳ βασιλείᾳ τῆς Ἐλλάδος.

* *

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ θαυμασμοῦ καὶ ἀποθέσεως ὀφείλω μίαν προομιακὴν ἐξήγησιν. Δὲν γνωρίζω διατὶ ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης, ἡ κληροδοτήσασα ἡμῖν τοὺς ἐπιγόνους τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Πλάτωνος, τὸν Παρθενῶνα καὶ τὰς ἐξαισίας μυθοπλαστίας τῶν Ὀλυμπίων, ἠδὲ δόκησε ν' ἀπαθανάτισῃ καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ βορβόρου καὶ τῆς κτηνωδίας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κυνικοῦ Διογένης, ὅστις παρεξηγῶν τὸ ἀπλοδίαιτον καὶ τὴν αὐτάρκειαν τοῦ βίου, ἦν ἐδίδασκε τοὺς μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις αὐτοῦ ὁ δαιμόνιος Σωκράτης, ὑπερηκόντισε τὸ διδάγμα τοῦ διδασκάλου, καὶ ἠξίωσε νὰ καταβιβάσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἣν ὁ Ὀμηρος ἐφαντάσθη ἰσόθεον, μέχρι τῆς κοπρίας καὶ τοῦ βορβόρου, τοῦ τρέφοντος τοὺς σκώληκας καὶ τὴν δυ-

σωδίαν. Νῆ τὴν Πάνδημον, ἂν ἡ κτηνωδία, ἡ ἀναισθησία καὶ ὁ ἔσχατος κυνισμὸς εἰσὶν ἰδιαιτάτα γνωρίσματα τῶν φιλοσόφων ἀπορῶ τότε πῶς ἡ ἱστορία τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἡ ἐπὶ δισχιλίους καὶ πλείονας ἐνιαυτοὺς μνημονεύουσα τοῦ Διογέους, δὲν ἐτήρησε τὸν αὐτόν, εἰ μὴ μείζονα, σεβασμὸν πρὸς τοὺς χοίρους καὶ τοὺς κανθάρους, οὓς εἴμαρτο ν' ἀποχρυσώσῃ μόνον ὁ δέκατος ἔννατος αἰὼν. Ἐὰν ἡ ἐγκράτεια, ἡ ἄκρα λιτότης, τὸ ἐφ' ἑαυτοῦ κράτος, ἡ ἐλάττωσις τῶν ἀναγκῶν, δι' ἧς κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη ὁ ἄνθρωπος γίγνεται θεὸς ἢ θηρίον, καὶ πᾶσαι αἱ σχετικαὶ ἀρεταί, ἃς ὁ ἀείμνηστος Διογένης ὑπερηκόντισεν εἰς ὑπερβολήν, εἰσὶν οἱ λόγοι τῆς ἀποθέσεως τοῦ κτηνώδους τούτου φιλοσόφου, νομίζω ὅτι τὸ γέρας αὐτὸ δέον νὰ δοθῆ ἔφεξῆς εἰς τὸν ἡμέτερον ἥρωα, ὃν βιογραφῶ ὧδε, καὶ ὅστις θέλετε ὁμολογήσει ὅτι παρουσιάζει τελειότερον καὶ ἐνσυνείδητον κἂν διογενικὸν τύπον, ἄξιον εἰλικρινῶν δαφνῶν καὶ δικαίας ἀποθέσεως.

* *

*

Ἐτυχέ ποτε νὰ περιεργασθῆτε ἄνδρα τινὰ ἀνὰ τὰς ἀγυῖας τῶν Ἀθηνῶν, εὐμήκη τὸ ἀνάστημα, ἡλικίας τεσσαράκοντα ἢ τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, ἑτεροσάνδαλον καὶ μονοноῦ ἀχίτωνα, τετυλιγμένον ἐντὸς ῥακώδους ἐπενδύτου, οὗ τὸ χρῶμα κατέστη ἀμφίβολον ἐκ τῆς παλαιότητος, φέροντα δι' ὄλου τοῦ ἔτους πῖλον ἐκ ψιάθου διάτρητον καὶ κατερρυπωμένον, βαδίζοντα διὰ κανονικῶν καὶ βραδέων βημάτων, μὲ κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὰς χεῖρας ἐνοῦντα ἐπὶ τοῦ ὑπογαστρίου, διερχόμενον μετὰ σιδηρᾶς ἀπαθείας διὰ μέσου τοῦ πλήθους, χωρὶς οὐδέποτε νὰ προσέχῃ εἰς τὴν περὶ αὐτὸν κινουμένην, γελῶσαν, θορυβοῦσαν, ἀλαλάζουσαν ζῶην; Καὶ ἂν περιεργασθῆτε ποτε τὸν παράδοξον αὐτὸν διογενίζοντα ἄνδρα, βεβαίως θὰ ἐρρίψατε ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα οἴκτου, ὑπολαβόντες αὐτὸν ὡς φρενόληπτον, ὑποχόνδριον, τρελλόν, ἀλλόκοτον, σολοικισμὸν τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ἀναμφιβόλως ὁ ἐκ συνθήκης λογικὸς καὶ φρόνιμος κόσμος, ὁ ἀξιῶν ὅτι ὁ βίος πρέπει νὰ ᾗ ἀδιάλειπτος δουλικὴ μίμησις καὶ τέχνη ὑποκριτικῆ, δὲν δύναται εἰμὴ ἐκ πρώτης ἐντυπώσεως νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὸν ὡς ὃν παράλογον, ἀπόβλητον, ἄσκοπον καὶ διαγραπτέον ἐκ τοῦ καταλόγου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Καὶ ὅμως πόσοι λογικοὶ καὶ πεπολιτισμένοι καὶ ἐπίσημοι ἄνδρες παρ' ἡμῖν δὲν θὰ ἠρυθρίων ἐξ αἰσχύνης ἐὰν ἐλάμβανον τὴν τιμὴν νὰ μελετήσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἰδιόρρυθμον τοῦτον ἄνθρωπον καὶ νὰ διαγνώσωσι ὅποῦς χαρακτηρῆ ἐξαισις ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὰ κατεσκληρότα ἐκεῖνα ῥάκη . . .

* *

*

Ὀνομάζεται Δ. Ἰορδανίδης, δηλ. ἡ τύχη ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῆς ῥαχέως του ἐν ὄνομα, οὐ αὐτὸς οὔτε τὸν σκοπὸν οὔτε τὴν ἀνάγκην ἐννοεῖ. Καὶ ἄνευ αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται εὐκόλως. "Ἄλλως τε τὰ ὀνόματα, τὰ βαρέα μάλιστα πατρωνυμικά, εἰσὶν ἀναγκαιότατα μόνον δι' ὄσους συμπληροῦσι δι' αὐτῶν τὰ κενὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως. Σημαίνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔλλειψιν προσωπικότητος. Ἄλλ' ὁ ἡμέτερος Ἰορδανίδης ἀποτελεῖ μόνος πλήρη προσωπικότητα, ἀξίαν μάλιστα ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Δὲν εἶνε υἱὸς τοῦ πατρός του ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀντὶ πάσης ἐτέρας ἐνασχολήσεως ἐκτινάσσουσι τὸν κονιορτὸν τῶν οἰκοσῆμων καὶ τῶν οἰκογενειακῶν περγαμηνῶν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου. Εἶνε τέκνον τῆς φύσεως αὐτοτελές, γνήσιον, ἄρτιον. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν ἤρευνήσαμεν καὶ τὴν ἐκθρέψασαν αὐτὸν γῆν. Πατρίς δι' αὐτὸν εἶνε ἡ ὑδρόγειος πᾶσα καὶ μήτηρ ἡ φύσις. Αἱ ἀρχαὶ ἄλλως τε καὶ αἱ πεποιθήσεις τοῦ ἀλλοκότου τούτου ἀνθρώπου δὲν ὀροθετοῦνται ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τοῦ τοπισμοῦ ἢ τοῦ φυλετισμοῦ καὶ τῆς ἐθνικότητος. Εἰσὶ κοσμοπολιτικαὶ καὶ ἀφορῶσιν εἰς τὸν ἀνθρωπὸν ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ. Ἔχει εὐρεῖαν τὴν διάνοιαν καὶ εὐρυτέραν τὴν ψυχὴν, δυναμένην νὰ περιλάβῃ τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν. Ἐὰν κινήται ἐκτὸς τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, ἐὰν ἐτέθη ἐκτὸς τῶν κοινωνικῶν θεσμῶν ἐν καταστάσει ἡμικαρξίᾳ, ὡς ἤθελέ τις ὑπολάβει, ἐὰν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὸν νεώτερον πολιτισμὸν, τὸν μοχθοῦντα ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν φύσιν διὰ τῆς τέχνης, τὴν ἔμπνευσιν διὰ τῆς μιμήσεως καὶ τὴν φυσικὴν ἀλήθειαν διὰ τοῦ αἰωνίου κοινωνικοῦ ψεύδους, ἐφ' ᾧ σεμνύονται οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ γένους, τῆς καλῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν κοινωνικῶν τίτλων, ἀναντιρρήτως ὅμως ἀνήκει εἰς ἐαυτὸν, εἰς τὰς ἰδίας ἔμπνεύσεις καὶ πεποιθήσεις, ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν, τὴν καθοδηγοῦσαν αὐτὸν πάντοτε ἐν τῷ βίῳ. Τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ πεπολιτισμένος σήμερον ἀνθρωπὸς ἀνήκει εἰς ἐαυτὸν, εἰς τὴν φορὰν τῶν ἰδίων αἰσθημάτων καὶ πεποιθήσεων, ἀφοῦ τοῦναντίον ἡ νεωτέρα πρόοδος ἐπιβάλλει ἀτελεύτητον κοινωνικὴν δουλείαν, τὰ δὲ κοινωνικὰ ἄτομα ὧσιν ἐξηναγκασμένα νὰ κινῶνται μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, ὡς τὰ λεπτὰ μηχανήματα καὶ οἱ λεπτοδείκται τοῦ ὥρολογίου, ἀλλάσσονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν καὶ ἦθος καὶ γλῶσσαν καὶ πρόσωπον ὡς διαπάττουσιν οἱ κώδικες τῆς καλῆς ἀνατροφῆς, τῆς αὐστηρᾶς ἐθιμοτυπίας, τοῦ ἐκπολιτισμοῦ καὶ τῆς κοινωνικῆς λεγομένης προόδου; Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ Ἰορδανίδης δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὁ ὀπισθοδρομικώτερος τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ὡς ὁ προοδευτικώτερος. Πάντως ὅμως δὲν ἀνήκει εἰς τὸ ἐνεστώσ. Ἐὰν δὲν ἦεν ἀνάμνησις ἀπωτάτου παρελθόντος, καθ' ὃ ἡ ἀνθρωπότης δὲν εἶχεν εἰσέτι λιποτακτῆσαι ἀπὸ τὰς μητρικὰς ἀγκάλας τῆς φύσεως, ἕως ἀνήκει

εἰς ἀπώτερον μέλλον, καθ' ὃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐνδεχόμενον νὰ ἐπανεέλθῃ ποτὲ πάλιν ἐν τῇ φυσικῇ καταστάσει ἐξ ἧς παρεξέκλινε κατὰ τοὺς πλείστους κοινωνιολόγους καὶ κατὰ τὴν ποιητικὴν διαβεβαίωσιν τοῦ κ. Ἀχ. Παράσχου, ὅστις τελευταῖον ἀπωλοφύρετο καὶ κατηρᾶτο τὸν ἐπινοηθέντα ἀτμόν, τὸν ἠλεκτρισμόν, τοὺς τηλεγράφους καὶ τοὺς σιδηροδρόμους καὶ πᾶσαν ἐν γένει βιομηχανικὴν ἐφεύρεσιν, δι' ἧς ἡ συμπύκνωσις τῶν μεγάλων πληθυσμῶν καθίστασι πολυπλοκωτέρας καὶ ἤκιστα ποιητικὰς τὰς κοινωνικὰς, πολιτικὰς καὶ διεθνεῖς σχέσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτις, κατὰ τὸν περιαλγῆ ποιητὴν, ἔδει νὰ ᾖ ἐν ἀτελεύτητον εἰδύλλιον τοῦ Θεοκρίτου ἢ μία εἰσέτι τῶν κοσμοπλαστικῶν σελίδων τοῦ Ἡσιόδου! . .

*
*
*

Ὁ Ἰορδανίδης κατῴρθωσεν ἐν μέγα θαῦμα, ν' ἀπλοποιήσῃ τοῦτέστι τὸν βίον εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον, γενόμενος κύριος ἑαυτοῦ καὶ μὴδ' ἐπ' ἐλάχιστον συγχωνευθεὶς πρὸς τὸν δρακόντειον νόμον τῆς κοινωνικῆς ἀφομοιώσεως, τῆς καθιστώσεως ἀνδρείκελα ἑτεροκίνητα τὰ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἄτομα.

Καὶ δὲν κυλῖει μὲν τὸν πῖθόν του, ὡς ὁ ἔλεεινὸς τὸ πάλαι Διογένης, οὔτε θηρεύει φθειρας ἐπὶ τοῦ χιτῶνός του, οὔτε βωμολογεῖ ἐκπερδόμενος βλακῶδεις λόγους, ὡς ἐκεῖνος εἰς τὰ περίεργα συνωσιζόμενα πλήθη, οὔτε λούεται ἐν τῷ βορβόρῳ τοῦ ἐσχάτου κυνισμοῦ. Διαιτᾶται ὅμως ἐν αὐστηροτάτῃ λιτότητι καὶ ἐγκρατείᾳ. Τὸ περιτόν, τὸ δημιουργοῦν τὴν κλίμακα τῆς πολυτελείας καὶ τοὺς ἑκατομμυριοῦχος ὁμογενεῖς, τὸ ἐμπνέον τοὺς αὐτουργοὺς τῶν χρηματιστηρίων καὶ τῆς Κωπαίδος καὶ τοὺς ἐν Καμαρίζῃ δολοφόνους, δὲν ἔχει θέσιν ἐν τῷ ἀκηλιδῶτῳ ἡμερολογίῳ τοῦ βίου του. Τρώγει ἄπαξ καὶ σπανίως δις τῆς ἡμέρας τρεφόμενος δι' ἄρτου ἄρτυομένου δι' ὀλίγων ἐλαιῶν, κρομμίου ἢ τεμαχιῶν τυροῦ μεθ' ὄσης χλιδῆς βροκανίζουσιν οἱ ἐπίσημοι προσκεκλημένοι τὰ παντοδαπὰ βρώματα τῶν ἀνακτορικῶν γευμάτων. Οὐ τὰ πράγματα βλέπει ἀλλ' ἢ περὶ αὐτῶν δόξα, ἀποφαίνεται πολλάκις τὸ ἐξαιρετικὸν ἐκεῖνο τοῦ Ἐπικτήτου ἀπόφθεγμα. Καὶ ὅμως ἡ λιτοτάτη αὐτῆ τροφή τῷ ἐπιδαψιλευεὶ πλείονας σάρκας καὶ αἶμα καὶ ῥοδαλὰς παρειὰς καὶ γαλήνην συνειδήσεως, ἀγαθὰ, ὧν οὐδέποτε ἤσθληθησαν τὸ γόητρον οἱ περὶ τὰ πολυτελῆ δεῖπνα κατασπαταλωμένοι. Ἐὰν αἴφνης ὁ κ. Συγγρὸς ἢ ἕτερός τις πολυτάλαντος ὁμογενὴς τὸν προσεκάλει παρ' ἑαυτοῦ εἰς δεῖπνον μεγαλοπρεπές, ἀπαστρέπτου ἐκ πλοῦτου καὶ ἀφθονίας, οὐ μόνον δὲν ἤθελε προξενήσει αὐτῷ τὴν ἐλαχίστην ἐντύπωσιν, ἀλλ' ἤθελε βεβαίως οἰκτερεῖν τὴν ἀνθρωπίνην κενοδοξίαν, ὅτι τοσοῦτον χρῆμα καὶ χρόνος καὶ ὑπερέται ἐν στολῇ καταδαπανῶνται ὅπως

ὑπηρετήσῃσι τὴν κοιλίαν δύο ἢ τριῶν ἀνθρώπων. Διὰ τοῦτο οὐδέποτε ἐκλιπαρεῖ κρεῖττονα τροφήν. Ἐὰν τῷ προσενεχθῇ ἐκλεκτόν τι πρόγευμα ἀποδέχεται τὴν προσφοράν μετὰ μυρίας εἰλικρινεῖς ἀποποιήσεις. Ἀπὸ τίνος χρόνου λαμβάνει τακτικῶς τὸ πρόγευμα τῆς μεσημβρίας ἐκ τοῦ συσσιτίου τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου, εὐμενῶς καὶ οἰκοθεν παραχωρούμενον αὐτῷ. Ζῆ ἐργαζόμενος ἀπὸ πρωίας μέχρι βαθυτάτης νυκτός μηδέποτε δεχόμενος ἀμοιβὴν ἄνευ ἐργασίας. Ὅσακις τῷ ὑπολείπεται χρόνος ἐλλείψει ἐνσχολήσεως, μεταβαίνει εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ βιβλιοθήκης μελετῶν ἐν ἄκρᾳ σιγῇ καὶ προσηλώσει ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους καὶ ἀναδιφῶν τοὺς ἀρχαίους ἑλληνας συγγραφεῖς, οὓς κατανοεῖ καὶ θέλγεται ἐκ τῆς κλασικῆς ἀρχαίας φιλολογίας πλειότερον ἢ ὅσον τινὲς τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ μολονότι δὲν γράφει γλωσσολογικὰ παρατηρήσεις ὡς ὁ κ. Κόντος, οὔτε ἀπαγγέλλει φιλολογικὰ ἄρθρα ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ συλλόγου «Παρνασσῶ», οὔτε ὑπογράφει δημοσιεύων φιλολογικὰς ἐπικρίσεις καὶ διατριβάς, ἐν τούτοις γνωρίζει κατὰ βῆθος τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, τὸ ἐτυμολογικὸν καὶ συντακτικὸν αὐτῆς, καὶ ἐμβασθύνει πλειότερον εἰς τὰς καλλονὰς καὶ τὸ μυστήριον τῶν προγονικῶν διαλέκτων. Ἐὰν ἐγνωρίζεν ἡ κάλλιον ἐὰν ἤθελε νὰ συμμετάσχη καὶ οὗτος τῆς παιζομένης κοινωνικῆς κωμωδίας, καὶ ἰδίως παρ' ἡμῖν, ἐνθα ἕκαστος ὀφείλει νὰ ὑπενδύηται πρόσωπον διάφορον τοῦ πραγματικοῦ, ἀνατιρρητῶς ἠδύνατο ἐπαξίως νὰ κατέχη τὴν ἔδραν τῆς φιλολογικῆς Σχολῆς καὶ νὰ διδάξῃ τελεσφόρως ἱκανοὺς πτυχιούχους καὶ ὑφηγητὰς αὐτῆς. Ἄλλ' ἡ μετριοφροσύνη τοῦ Ἰορδανίδου ἐξικνεῖται πλέον μέχρις ἀκατανοήτου ὑπερβολῆς, μέχρι τοῦ ἀπιθάνου. Δέχεται τὴν γνώμην οἰουδήποτε μηδέποτε ἀντιτάσσων τὸ ἐγὼ ἀντὶ ἐπιχειρήματος. Τὸ ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα τοῦ Σωκράτους φοβοῦμαι μὴ κατέχει μᾶλλον ὁ ἡμέτερος Ἰορδανίδης. Ἐὰν ἐχρησιμοποίει ἐκ πνεύματος κερδοσκοπίας τὰς γνώσεις καὶ τὴν προσωπικὴν ἀξίαν, ὡν κοινωνικός, κατὰ τὴν συνήθη τῆς λέξεως ἔννοϊαν, ἄνθρωπος, ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ μετὰ ζήλου ἀληθῶς καὶ ἐπιτυχέστερον ὡς τμηματάρχης παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας. Ἄλλ' ἀτυχῶς διὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι παιδείαν καὶ εὐτυχῶς δι' ἑαυτὸν δὲν γνωρίζει τὴν μέθοδον τοῦ νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν διδασκαλικὴν γραφίδα πρὸς τὸν κάλαμον τοῦ ἀνταποκριτοῦ ξένων ἐφημερίδων εἰς τοὺς προθαλάμους καὶ εἰς τὰ μαγειρεῖα τῶν ὑπουργῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ ἀψευδὲς καὶ ἀδιάπτωτον τοῦ χαρακτῆρος δὲν ἐμπνέει αὐτῷ τὴν ἐπίνοιαν τοῦ νὰ ὑποβάλλῃ ἀτέχνως συνυφασμένας διατριβάς ἐπὶ ὑψησίστα λωποδυτῶν κκοζήλωσ ζένους συγγραφεῖς. Διὰ τοῦτο μὴ θέλων νὰ ἐπιδείξῃ καὶ ἐκμεταλλεῖσθαι τὸν ἴδιον ἐγῶισμὸν ἐπιτρέπει νὰ ἐκμεταλλεῦνται ἄλλοι τὴν

μετριοφροσύνην αὐτοῦ, ὡς διορθωτοῦ τυπογραφικῶν σφαλμάτων, διότι ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης μόνον κερδίζει τὸν λιτὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας. Ὡς χρονογράφοι δ' ἀπλῶς μνημονεύομεν ὅτι τὴν πρὸς τοῦτο εἰδικότητα τοῦ Ἰορδανίδου χρησιμοποιοεῖ ἰδίως ὁ εὐαγγελικώτατος τῶν ἐλλήνων κ. Καλαποθάκης, χορηγῶν αὐτῷ πεντήκοντα λεπτὰ καθ' ἑκάστην ὡς ἀμοιβὴν τῶν διορθώσεων καὶ τῆς λοιπῆς ἐργασίας, ἣν προσφέρει ἐπεξεργαζόμενος τὰ εὐαγγελικὰ καὶ χριστιανικὰ δημοσιεύματα τοῦ ἀξιότιμου ἱεραποστόλου!

Ἡμέραν τινα ὁ παρ' ἡμῖν γνωστὸς ἐπιχειρηματίας βιβλιοπώλης κ. Ἀνέστης Κωνσταντινίδης ἐξητήσατο τὴν ἐργασίαν τοῦ Ἰορδανίδου ἐπ' ἀμοιβῆ.

— Πόσα — τῷ λέγει — λαμβάνεις καθ' ἑκάστην ὡς διορθωτῆς παρὰ τῷ κ. Καλαποθάκῃ;

— Πεντήκοντα λεπτὰ τὴν ἡμέραν.

— Ἐχω ἀνάγκην ἐνὸς καλοῦ διορθωτοῦ, γνωρίζοντος ἐπισταμένως τὴν γλῶσσαν. Σοὶ προσφέρω τρεῖς δραχμάς καθ' ἑκάστην. Δέχου νὰ ἐργασθῆς παρ' ἐμοί;

— Ἄ! εὐχαριστῶ! — τῷ ἀπαντᾷ. Μὲ ἀρκοῦν τὰ 50 λεπτὰ. Δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην περισσοτέρων!

Ἄλλοτε ἐμπιστευθεὶς αὐτῷ τὴν διόρθωσιν τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἔργου μου τινος ἠθέλησα ν' ἀμείψω τὴν ἐργασίαν ταύτην δι' ὀλίγων χρημάτων, τὰ ὅποια εἰλικρινῶς ἀπεποιήθη.

*
* *

Καὶ δὲν φέρει μὲν ὁ Ἰορδανίδης τὴν ρεδιγκόταν τοῦ κ. Δεμάθα, οὔτε τὸ διπλωματικὸν τρικαντὸν τοῦ Γενικοῦ Προξένου τῆς Δανιμαρκίας, οὔτε ὀνομάζεται μέλος ἐταιριῶν καὶ συλλόγων, οὔτε φέρει χειρόκτια καὶ μύρα ἐπὶ τῆς κόμης, ὡς ὁ εὐγενὴς καὶ πεπολιτισμένος κόσμος τοῦ Σολωνείου καὶ τοῦ καφφενείου Γκιανοπούλου, ἀλλ' οὐχ' ἦτον ἐστὶν ἀληθῶς ἀξιότιμος ἀνὴρ. Οὐδέποτε ψεύδεται οὔτε φλυαρεῖ ἐπιδεικνύμενος ἀλλοτρίας γνώσεις καὶ δάνειον σοφίαν. Οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσὶ μεμετρημένοι, εὐθεῖς, πλήρεις σκοποῦ καὶ λογικῆς ἀληθείας. Οὐδὲν παρέλκει τὸ ἄσκοπον ἐν ταῖς διαλέξεσιν αὐτοῦ, ἅς προσπαθεῖ ν' ἀποφύγῃ πάντοτε. Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἀποπνέει εἰλικρινεῖαν καὶ ἐμπιστοσύνην ἀπεριόριστον. Σπανίως ὀμιλεῖ ἀνακύπτων ἐκ τῆς ἐργασίας του. Φαίνεται πάντοτε ὡσεὶ σύννοους καὶ ὑπὸ τὸ βάρος φιλοσοφικῆς μελαγχολίας. Νομίζει τις ὅτι ἔχει ἔκφρασιν σκακὴν καὶ ἀπρόσιτον. Καὶ ὅμως ὅταν τῷ ἀποτεινῆτε τὸν λόγον ἀπαντᾷ μετὰ τοιαύτης λεπτῆς εὐπροσηγορίας, οἶαν ἤθελε ζηλεύσει καὶ ὁ μᾶλλον τετορνευμένος νέος τῶν σαλονίων, ἐπὶ δὲ τὰ χεῖλη αὐτοῦ ἀνατέλλει γλυκὺ τι μειδιάμα, δίδον ἔκφρασιν συμπαθῆ ἐφ' ὁ-

λου τοῦ στρογγύλου καὶ κανονικοῦ προσώπου του. Ἐντεῦθεν ὁ Ἰορδανίδης, μόνος ἐξ ὄλων τῶν πλανοδίων περιέργων τύπων, ὧν τὰς βιογραφίας θέλομεν ἐκπονήσει προσεχῶς, καὶ περὶ οὓς οἱ ἀγυιόπαιδες συνωστίζονται λοιδοροῦντες, συρίζοντες ἢ λιθοβολοῦντες, μόνος αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ ἐπιβάλῃ ἀνεξήγητόν τι αἰσθημα σεβασμοῦ ὅθεν δῆποτε διέρχεται σιωπηλός, ἀφροντίς, κεκυφός, εἰς ἑαυτὸν προσέχων καὶ ἀμεριμνῶν οἰνεῖ δι' ὅλον τὸν περὶ αὐτὸν κόσμον. Ἐκεῖ που πρὸς τὸ ΝΑ μέρος τῶν Ἀθηναίων, εἰς ἓν τῶν προαστείων τῆς πόλεως, Καλύβια λεγόμενον, κατοικεῖ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, ἐντὸς καθύγρου καὶ σκοτεινῆς μονοθαλάμου τρώγλης, ἐκτίων μνηστῶν μίσθωμα τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν. Ἐν στρώμα ἐξ ἀχύρου, μία ἔδρα ἑτερόπους, μικρά τις εὐρωτιῶσα τράπεζα, λυχνία ἡμιτεθραυμένη φωτίζουσα τὰς νυκτερινὰς ἐργασίας τοῦ παραδόξου τούτου ἀποωρητοῦ, καὶ εἰκὼν τις τοῦ Ἐσταυρωμένου ἀποτετριμμένη ἐκ τοῦ χρόνου, ἰδοὺ ὄλος ὁ διάκοσμος τοῦ μεμονωμένου ἐνδαικίματός του. Οὐδέποτε εἰσέρχεται τις ἐν αὐτῷ. Ἄλλ' ἂν ποτε περιεργός τις εἰσδύσῃ εἰς τὴν ταπεινὴν ταύτην καλύβην καὶ ἴδῃ τὸν Ἰορδανίδην κύπτοντα ἐν θρησκευτικῇ σιγῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ τραπέζῃ βιβλίων του, συγγράφοντα ἢ ἀναπαυόμενον μετὰ τοὺς μόχθους τῆς ἡμέρας ἐν τῇ διαυγείᾳ καὶ τῇ γαλήνῃ τῆς συνειδήσεως, ἀνευ τινὸς ἠθικῆς βασάνου ἢ καταχθονίου ὑπολογισμοῦ ἐξ ἐκείνων, οἵτινες διαταράττους τὸν ὕπνον καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπὶ μαλακῶν καὶ διαχυρῶν κλινῶν ἐξαπλουμένων, θέλει βεβαίως ἀνομολογήσει ὅτι ὁ σταϊκὸς οὗτος ἀνὴρ ἐκ τοῦ βάθους τῆς κοινωνικῆς του ἀφανείας καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως, εἰς ἣν κατεδίκασεν αὐτὸς ἑαυτὸν, δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἀνεῦρε τὸ μυστήριον τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἐγκεῖται οὔτε εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὰ μεγάλα ἀξιώματα, οὔτε εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὴν ἐπίδειξιν πολυτελοῦς βίου, ἀλλ' ἐν τῇ ἐργασίᾳ, τῇ μελέτῃ, τῇ ἠθικῇ ἐπαναπαύσει καὶ τῇ ἀδιαλείπτῃ γαλήνῃ τῆς συνειδήσεως.

Τοιοῦτος ἐν συνόψει ὁ Ἰορδανίδης^{**}. Αὐτάρκεια, λιτότης, κατανίκησις τῶν συνήθων μικρομεριμνῶν τῆς ζωῆς, ἀλήθεια καὶ φυσικότης, ἀπλοποιήσις τῆς διαίτης, ἐργασία, μελέτη, μετριοπροσύνη, περιφρόνησις πρὸς τὰς γελοίας ἀξιώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀδιαφορία φιλοσοφικὴ πρὸς πᾶν δι' ὅ,τι ὁ ἄλλος κόσμος παλαίει καὶ γογγύζει, ἀρνησις τῶν κοινωνικῶν μωριῶν, ὅσαι καθιστῶσι τοὺς ἀνθρώπους κακοδαίμονας ἢ ἀθλίους, ἰδοὺ ὁ βίος τοῦ ἡμετέρου Ἰορδανίδου.

Εἶνε ὅ,τι εἶνε καὶ ὅ,τι πρέπει νὰ ἦνε. Οὔτε ἐλάσσων οὔτε κρείσσων ἑαυτοῦ. Ἀρτιότης προσωπικότητος. Οὐδέποτε πράττει τι παρὰ τὴν ἰδίαν πεποιθήσιν. Τίς δύναται ἐκ τῶν συγχρόνων ἐπισήμων ἀνδρῶν,

ὧν οἱ βιογράφοι καταναλίσκουσι τόσα θαυμαστικὰ ἐπιφωνήματα, νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι κατέχει τὴν σπανίαν ταύτην ἀρετὴν; Οὐδέποτε κατεγράσθη οὐδ' ἐν λεπτόν τοῦ γείτονός του. Προσπαθεῖ νὰ ἐλαττώσῃ τὰς χρείας τοῦ βίου καὶ ὄχι νὰ δημιουργήσῃ νέας. Εἶνε ἄρᾳ γε μίκρον τὸ κατόρθωμα τοῦτο, ἐν τῇ καθυτάτῃ τοῦ ὁποίου ἐννοίᾳ κρύπτεται ἡ λύσις πάντων τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, ὅσα ἐπασχολοῦσι τὴν νεωτέραν κοινωνιολογικὴν ἐπιστήμην; Θεωρεῖ αἶσχος καὶ κατάπτωσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως νὰ ἐκστομίσῃ ψεῦδος ἐλάχιστον ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ὁμοίου του. Τίς τολμαῖ νὰ διαμυθισθητῆσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐξοχον τοῦτο προτέρημα, ἢ τίς ν' ἀρνηθῆ, ὅτι ὁ κοινωνικὸς βίος τελειοποιεῖται σήμερον διὰ μόνον τοῦ ψεύδους ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἰεραρχικῇ ἐκδηλώσει; Δὲν διαγράφει βεβαίως ἐπιφανῆ κύκλον ἐνεργείας οὔτε διαδραματίζει πρόσωπον ἱστορικὸν τῆς ἐποχῆς ὁ Ἰορδανίδης, διότι οὔτε ἀξιώσεις ἀρχηγοῦ ἀντιπολιτεύσεως ἔχει, οὔτε τὸν νομοθέτην καὶ τὸν τὰ πάντα εἰδὸτα ἐπαγγέλλεται. Ἄλλ' ὁ Ἰορδανίδης ἀνήκει εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἰδίας ὑποκειμενικότητος. Ζῆ δι' αὐτὸν καὶ δι' αὐτοῦ. Δὲν δανεῖζεται ἐκ τοῦ ἕξω κόσμου ἀλλοτρίαν ἀτομικότητα. Ἄλλ' ἐν πάντες οἱ ἀνθρωποὶ, οἱ συνταυτίζοντες τὸν πολιτισμὸν πρὸς τὴν βελάδαν τῶν ἀνακτορικῶν χορῶν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν πρὸς τὰ χειρόκτινα καὶ τὰς χρυσᾶς διόπτρας, προσεπάθουν νὰ ᾧσιν ὅ,τι ἡ φύσις ἐπέτρεψε νὰ ᾧσιν, ἐν ἕκαστον τῶν κοινωνικῶν ἀτόμων εὐρίσκετο εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν κατ' ἀξίαν καὶ κατὰ σκοπὸν, ὡς ὁ ἄσημος Ἰορδανίδης ἐν τῇ αὐτοῦ, τότε ἀναντιλέκτως οὔτε χάσματα κοινωνικά, οὔτε φαινόμενα παράδοξα, οὔτε ἐπιφανεῖς ἀνδρας, οὔτε βιογράφους ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οὔτε χρηματιστήρια, οὔτε ὁμογενεῖς, οὔτε ληστές, οὔτε λωποδύτας, οὔτε διευθυντὰς ἀστυνομίας ἠθέλομεν ἔχει.

Καὶ γνωρίζω μὲν ὅτι δημοσιεύων τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἰορδανίδου θὰ προσκρούσω πάντως εἰς τὴν μετριοφροσύνην αὐτοῦ καὶ τὰς πεποιθήσεις, καὶ ἴσως ἴσως ἔσομαι ἐγὼ ὁ πρῶτος καὶ τελευταῖος ἐχθρὸς αὐτοῦ, ὁ διανοηθεὶς νὰ ἐξυμνήσω διὰ τῶν ὀλίγων ἐπικινετικῶν περισευμάτων, τὰ ὅποια κατέλιπον ἄλλοι σύγχρονοι βιογράφοι, τὰς ἀρετάς, τὸν χαρακτήρα, καὶ τὸν ἐντελῆ φιλοσοφικὸν τύπον τοῦ ἀνδρός. Ἄλλὰ τοῦλάχιστον θέλω παρηγορηθῆ ἐκ τῆς ἐλπίδος ὅτι κατέστησα γνωστὴν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον τὴν προσωπικότητα ἀφανοῦς ἀνδρός, δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀξιοζήλον καὶ ἀπαράτητον ὑπόδειγμα τῶν τε βιογραφουμένων καὶ τῶν βιογράφων, ὅσοι ὑπερεπλημμύρησαν ἀπὸ τινος τὰς στήλας τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας.

Ἀθήνησι, Νοέμβριος 1884.